

در سال آبی مورد بررسی، تعداد سدهای مخزنی کشور که دارای آمار روزانه بهره‌برداری می‌باشند، ۱۷۷ سد با حجم کل ۵۰/۰ میلیارد متر مکعب بود. موجودی آب این سدها در پایان سال آبی مذکور حدود ۴۰/۰ درصد از کل حجم مخازن این سدها بود که نسبت به پایان سال آبی قبل از آن به میزان ۷/۸ واحد درصد کاهش یافته است.

جدول ۳-۲- ارتفاع تجمعی بارندگی (میلی‌متر)

درصد اختلاف با متوسط ساله	سال آبی	
	سال آبی گذشته	سال آبی جاری
۶/۸-	۱۵/۹	۴۰۰/۲
۴۲/۲-	۴۲/۶	۲۱۱/۹
۱۹/۸	۴۷/۶	۴۰۹/۲
۳۶/۹-	۳۵/۱	۱۰۴/۵
۶۳/۴-	۳۵/۳	۴۰/۴
۳۶/۰-	۲۱/۰	۱۴۲/۵
۳۱/۶-	۲۶/۶	۱۷۱/۱

ماخذ: شرکت مدیریت منابع آب ایران

۳-۲- تولیدات زراعی^(۳) و باغی

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۰۱/۷ میلیون تن انواع محصولات زراعی و باغی از اراضی و باغات کشور برداشت شد که نسبت به سال قبل از آن حدود ۱/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. از این میزان تولید، ۸۱/۲ میلیون تن (۷۹/۸ درصد) سهم محصولات زراعی بود که در مقایسه با سال زراعی قبل از آن معادل ۱/۲ درصد کاهش داشت. همچنین، تولید محصولات باغی به میزان ۲۰/۵ میلیون تن بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۲/۴ درصد کاهش داشت.

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۷ مجموع تولید محصولات عمده کشاورزی، شامل محصولات زراعی، باغی، دامی و شیلات حدود ۱۱۷/۸ میلیون تن بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۰/۸ درصد کاهش نشان می‌دهد. بر این اساس و طبق برآوردهای مقدماتی، ارزش افزوده گروه کشاورزی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل از آن معادل ۰/۹ درصد کاهش یافت.

جدول ۳-۱- عملکرد تولید محصولات کشاورزی (هزار تن)

سال	نرخ رشد	
	۱۳۹۷	۱۳۹۶
زراعی	۸۱۲۱۳	۶۹/۳
باغی	۲۱۰۳۳	۱۷/۷
دامی	۱۴۲۳۲	۱۲/۰
شیلات	۱۲۰۲	۱/۰
جمع کل	۱۱۸۶۶۷	۱۰۰/۰

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۳-۱- منابع آب

بنا بر گزارش وزارت نیرو، در سال آبی ۹۷-۱۳۹۶^(۱)، حجم بارندگی در کشور ۲۸۲/۰ میلیارد متر مکعب با میانگین ارتفاع ۱۷۱/۱ میلی‌متر در واحد سطح بود که نسبت به سال آبی قبل از آن به میزان ۲۶/۶ درصد و در مقایسه با میانگین بلندمدت (۴۹ساله) معادل ۳۱/۶ درصد کاهش یافت.

۲- سال زراعی ۹۷-۱۳۹۶ از مهر ماه ۱۳۹۶ لغایت شهریور ماه ۱۳۹۷ را شامل می‌شود و به جهت اختصار، در جداول و نمودارهای مربوطه به جای «سال زراعی ۹۷-۱۳۹۶»، «سال ۱۳۹۷» بیان می‌شود.

۱- سال آبی ۹۷-۱۳۹۶، نیمه دوم سال ۱۳۹۶ و نیمه اول سال ۱۳۹۷ را شامل می‌شود.

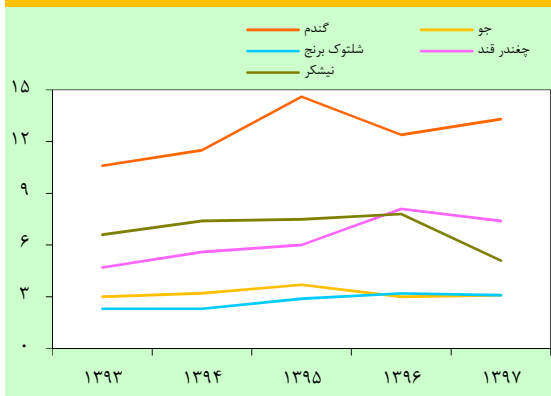
گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۷

جدول ۳-۳- عملکرد محصولات عمده زراعی و باغی در واحد سطح (۱) (کیلوگرم/هکتار)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
تولیدات زراعی			
۸/۰	۲۴۶۳	۲۲۸۰	گندم
۵/۷	۲۱۳۴	۲۰۱۸	جو
-۷/۱	۴۹۸۶	۵۳۶۶	شلتوک برنج
-۳/۱	۷۴۵۱	۷۶۹۰	ذرت دانه‌ای
-۳/۰	۲۳۳۵	۲۴۰۷	پنبه
-۳۱/۲	۵۷۷۶۸	۸۳۹۸۱	نیشکر
۸/۳	۶۲۱۵۳	۵۷۳۷۶	چغندر قند
۳/۵	۱۶۹۵	۱۶۳۸	دانه‌های روغنی
۰/۲	۲۰۳۰	۲۰۲۶	توتون و تنباکو
-۱/۴	۸۶۳	۸۷۶	حبوبات
۱/۱	۳۴۶۴۶	۳۴۲۵۲	سیب‌زمینی
۳/۵	۴۴۲۵۹	۴۲۷۸۰	پیاز
تولیدات باغی			
۳/۲	۲۰۵۱۰	۱۹۸۷۳	مرکبات
-۵/۸	۱۰۴۸۵	۱۱۱۲۶	انگور
-۲۱/۴	۱۳۴۲۶	۱۷۰۹۱	سیب
-۴۷/۸	۴۴۰	۸۴۳	پسته
-۱۰/۸	۵۳۶۸	۶۰۲۱	برگ سبز چای

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی
۱- نسبت ارقام کامل تولید به سطح زیر کشت بارور

نمودار ۳-۱- تولید محصولات عمده زراعی (میلیون تن)

در سال زراعی مورد بررسی، مجموع تولید گروه غلات (گندم، جو، شلتوک برنج و ذرت دانه‌ای) با ۴/۱ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۶ به ۲۰/۵ میلیون تن رسید. در سال ۱۳۹۷، تولید ذرت دانه‌ای و شلتوک برنج به ترتیب با ۱۱/۵ و ۳/۱ درصد کاهش و تولید گندم و جو به ترتیب با ۷/۳ و ۴/۳ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن مواجه بود.

جدول ۳-۴- تولید و سطح زیر کشت محصولات عمده زراعی و باغی (۱)

(هزار هکتار - هزار تن)

درصد تغییر	۱۳۹۷		۱۳۹۶		
	تولید	سطح زیر کشت	تولید	سطح زیر کشت	
تولیدات زراعی					
۷/۳	۱۳۳۰۰	۵۴۰۰	۱۲۴۰۰	۵۴۳۸	گندم
۴/۳	۳۱۰۲	۱۴۵۴	۲۹۷۴	۱۴۷۳	جو
-۳/۱	۳۱۰۶	۶۳۳	۳۲۰۶	۵۹۸	شلتوک برنج
-۱۱/۵	۹۴۶	۱۲۷	۱۰۶۹	۱۳۹	ذرت دانه‌ای
-۸/۳	۱۶۵	۷۱	۱۸۰	۷۵	پنبه
-۳۴/۶	۵۱۰۰	۸۸	۷۸۰۰	۹۳	نیشکر
-۸/۵	۷۳۹۴	۱۱۹	۸۰۸۰	۱۴۱	چغندر قند
۳۶/۳	۵۲۲	۳۰۸	۳۸۳	۲۳۴	دانه‌های روغنی
۰/۷	۱۹	۱۰	۱۹	۱۰	توتون و تنباکو
۶/۹	۷۴۸	۸۶۷	۷۰۰	۷۹۹	حبوبات
۲/۵	۵۱۴۳	۱۴۸	۵۰۱۹	۱۴۷	سیب‌زمینی
۵/۱	۲۴۲۱	۵۵	۲۳۰۵	۵۴	پیاز
تولیدات باغی					
۴/۵	۵۳۴۲	۲۶۰	۵۱۱۴	۲۵۷	مرکبات
-۵/۰	۳۰۳۱	۲۸۹	۳۱۹۲	۲۸۷	انگور
-۲۰/۸	۲۹۴۴	۲۱۹	۳۷۱۶	۲۱۷	سیب
-۴۵/۶	۱۷۳	۳۹۲	۳۱۷	۳۷۷	پسته
۴/۲	۱۱۳	۲۱	۱۰۸	۱۸	برگ سبز چای

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی
۱- ارقام سطح زیر کشت محصولات باغی مربوط به سطح زیر کشت بارور است.

جدول ۳-۶- وضعیت تولید و صادرات محصولات شیلات

(ارزش: میلیون دلار) (وزن: هزار تن)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
۵/۰	۱۲۶۲	۱۲۰۲	تولید
۵/۸	۷۳۱	۶۹۱	آب‌های جنوب
۲۵/۰	۴۲	۳۴	آب‌های شمال
۲/۵	۴۸۹	۴۷۷	آبزی پروری
			صادرات
۴/۲	۵۲۸	۵۰۷	ارزش
۴/۰	۱۴۳	۱۳۸	مقدار

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی، سازمان شیلات ایران

۳-۴- خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی

به منظور تشویق کشاورزان به تولید محصولات اساسی کشاورزی، ایجاد تعادل در نظام تولید و حفظ سطح درآمد کشاورزان، دولت طی سال‌های اخیر اقدام به تعیین قیمت خرید تضمینی محصولات کشاورزی و خرید این محصولات کرده است. در سال زراعی ۹۷-۱۳۹۶، قیمت برخی از محصولات زراعی مشمول خرید تضمینی در مقایسه با سال زراعی قبل از آن بین ۱/۰ تا ۴/۰ درصد افزایش یافت. در سال زراعی مورد بررسی، قیمت خرید تضمینی گندم نسبت به سال زراعی قبل از آن بدون تغییر ماند و بیشترین رشد قیمتی به اقلامی از حبوبات و چای معادل ۴/۰ درصد اختصاص داشت.

جدول ۳-۷- قیمت خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی

(کیلوگرم/ریال)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
۰/۰	۱۳۰۰۰	۱۳۰۰۰	گندم
۰/۰	۱۰۳۰۰	۱۰۳۰۰	جو
۰/۰	۳۸۳۶۸	۳۸۳۶۸	برنج خزر
۱/۰	۳۱۲۲	۳۰۹۱	چغندر قند

ماخذ: مصوبات هیات وزیران

۳-۵- یارانه پرداختی

در سال ۱۳۹۷، یارانه پرداختی بابت کالاها و خدمات (موضوع ردیف بودجه‌ای ۵۲۰۰۰۰) به میزان ۲۳/۴ هزار میلیارد ریال بود. از این مبلغ، معادل ۲۲/۴ هزار میلیارد ریال به کالاها و خدمات و فعالیت‌های مرتبط با بخش کشاورزی پرداخت شد که معادل ۹۵/۶ درصد از کل یارانه پرداختی از محل ردیف بودجه‌ای مزبور می‌باشد.

در سال ۱۳۹۷، مجموع تولید محصولات زراعی صنعتی^(۱)

نسبت به سال زراعی قبل از آن با کاهشی به میزان ۱۹/۸ درصد به ۱۳/۲ میلیون تن رسید. در این سال تولید چغندر قند و نیشکر به ترتیب ۵۶/۰ و ۳۸/۶ درصد از تولید محصولات زراعی صنعتی را به خود اختصاص دادند و تولید این محصولات به ترتیب به ۷/۴ و ۵/۱ میلیون تن رسید. در میان محصولات زراعی صنعتی، تولید دانه‌های روغنی با ۳۶/۳ درصد رشد از بیشترین میزان افزایش تولید در سال مورد بررسی برخوردار بود.

۳-۳- تولیدات دامی و شیلات

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، مجموع تولید محصولات دامی (گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر خام، تخم‌مرغ و عسل) در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۴/۸ میلیون تن بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۳/۷ درصد افزایش یافت.

جدول ۳-۵- تولید محصولات دامی (هزار تن)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
-۰/۷	۸۳۰	۸۳۵	گوشت قرمز
۴/۰	۱۰۵۸۹	۱۰۱۸۴	شیر خام
۵/۳	۲۳۵۵	۲۲۳۷	گوشت مرغ
۱/۶	۹۰۱	۸۸۸	تخم‌مرغ
۲/۶	۹۰	۸۸	عسل
۳/۷	۱۴۷۶۵	۱۴۲۳۲	جمع کل

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

در سال ۱۳۹۷، تولید محصولات شیلات حدود ۱۲۶۲ هزار تن بود که نسبت به سال قبل از آن ۵/۰ درصد افزایش داشت. ۵۷/۹ و ۳/۳ درصد از محصولات مذکور به ترتیب از آب‌های جنوب و شمال صید شد و ۳۸/۸ درصد از محل آبزی پروری استحصال گردید. در این سال مقدار و ارزش صادرات محصولات مختلف شیلات به ترتیب ۱۴۳ هزار تن و ۵۲۸ میلیون دلار بود که نسبت به سال ۱۳۹۶ به ترتیب ۴/۰ و ۴/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد.

۱- شامل پنبه، نیشکر، چغندر قند، دانه‌های روغنی و «توتون و تنباکو» می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۷

۳-۶- سرمایه‌گذاری دولت

مطابق آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی، در سال ۱۳۹۷ عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی دولت برای توسعه «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب» ۸۶/۳ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل از آن حدود ۲۹/۰ درصد افزایش داشت. بدین ترتیب، از مجموع رقم مصوب اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول مزبور در قانون بودجه کل کشور (۱۱۸/۰ هزار میلیارد ریال)، ۷۳/۱ درصد تحقق یافت.

اعتبارات پرداخت شده بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی فصل «کشاورزی و منابع طبیعی» ۳۵/۲ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ معادل ۱۵/۸ درصد افزایش داشت. در این سال برنامه ساماندهی اراضی کشاورزی با سهم ۳۹/۷ درصدی، بیشترین سهم از اعتبارات فصل «کشاورزی و منابع طبیعی» را به خود اختصاص داد.

اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای توسعه منابع آب در سال ۱۳۹۷ با ۴۰/۰ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۶ به ۵۱/۱ هزار میلیارد ریال رسید. برنامه تامین و عرضه آب (شامل طرح‌های مختلف سدسازی، شبکه‌های آبیاری و زهکشی و آبرسانی به شهرها و صنایع در سطح کشور) همانند سال‌های گذشته با ۸۵/۵ درصد سهم، بیشترین سهم از پرداخت‌های عمرانی به امور توسعه آب را به خود اختصاص داد.

در سال ۱۳۹۷، توزیع کود شیمیایی توسط دولت با ۲۲/۶ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۶ به ۲۰۳۴ هزار تن رسید. در این سال ۱/۶ هزار تن انواع سموم دفع آفات نباتی و ۲۷/۱ هزار تن انواع بذر نیز در اختیار کشاورزان قرار گرفت که نسبت به سال ۱۳۹۶ به ترتیب ۱۲/۷ و ۵۱/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. دولت جهت توزیع کود شیمیایی به صورت یارانه‌ای در سال ۱۳۹۷ در مجموع مبلغ ۱۱۹۳ میلیارد ریال اعتبار تخصیص داد و به شرکت خدمات حمایتی کشاورزی پرداخت کرد که نسبت به سال قبل از آن معادل ۳۱/۹ درصد کاهش نشان می‌دهد.

جدول ۳-۸- عملکرد پرداخت یارانه در سال ۱۳۹۷

(میلیارد ریال) موضوع ردیف بودجه‌ای ۵۲۰۰۰۰

مبلغ	سهم از کل	
۲۹۹۷	۱۲/۸	یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی
۳۰۰	۱/۳	یارانه کالاهای اساسی (۱)
۱۶۸۸۰	۷۲/۲	یارانه خرید تضمینی گندم
۱۳۴۳	۵/۷	ساماندهی تولید و خرید تضمینی چای کشور
۸۵۵	۳/۷	کمک زبان شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران
۲۲۳۷۵	۹۵/۶	جمع مصارف بخش کشاورزی
۱۰۲۰	۴/۴	یارانه پرداختی به سایر بخش‌ها
۲۳۳۹۵	۱۰۰/۰	کل یارانه پرداختی

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

۱- شامل یارانه کالاهای اساسی و هزینه‌های کنترل و تنظیم بازار کلیه کالاها و محصولات کشاورزی و دام و شیلات و سایر کالاها، هزینه بازرسی کالا و خدمات، یارانه اصل و سود و جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها از جمله یارانه صادراتی و سایر بدهی‌ها و تعهدات می‌باشد.

جدول ۳-۹- عملکرد اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای توسعه «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب»

	۱۳۹۷		سهم (درصد)		درصد تغییر	پایان سال	
	مبلغ مصوب	درصد تحقق	۱۳۹۷	۱۳۹۶		۱۳۹۷	۱۳۹۶
کشاورزی و منابع طبیعی	۵۱۲۱۹/۱	۶۸/۸	۴۰/۸	۴۵/۵	۱۵/۸	۳۵۲۲۲/۵	۳۰۴۱۶/۳
منابع آب	۶۶۷۷۵/۱	۷۶/۵	۵۹/۲	۵۴/۵	۴۰/۰	۵۱۰۶۱/۴	۳۶۴۸۳/۹
کل	۱۱۷۹۹۴/۲	۷۳/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۹/۰	۸۶۲۸۳/۸	۶۶۹۰۰/۲

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، خزانه‌داری کل کشور

۳-۷- تسهیلات بانکی

کشاورزی با ۱۷/۱ درصد رشد نسبت به پایان سال قبل از آن به ۹۱۰/۴ هزار میلیارد ریال رسید. از این میزان، سهم بخش غیر دولتی کشاورزی ۹۸/۵ درصد بود.

در پایان سال ۱۳۹۷، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش‌های دولتی و غیر دولتی

(هزار میلیارد ریال) جدول ۳-۱۰- مانده خالص^(۱) تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش غیر دولتی و دولتی کشاورزی

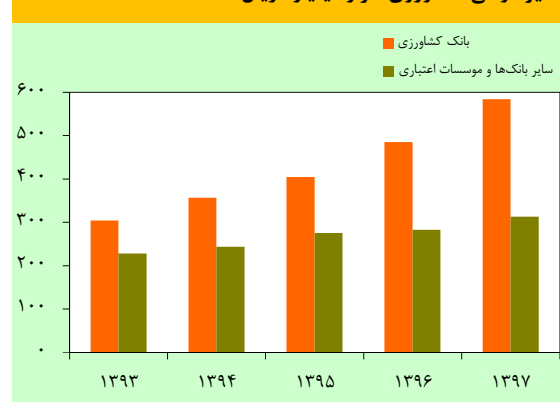
سهم (درصد)		درصد تغییر	پایان سال		
۱۳۹۷	۱۳۹۶		۱۳۹۷	۱۳۹۶	
۹۸/۵	۹۸/۷	۱۶/۸	۸۹۶/۸	۷۶۷/۵	بخش غیر دولتی
۶۴/۲	۶۲/۴	۲۰/۴	۵۸۴/۰	۴۸۵/۱	بانک کشاورزی
۳۴/۴	۳۶/۳	۱۰/۸	۳۱۲/۷	۲۸۲/۳	سایر بانکها و موسسات اعتباری
۱/۵	۱/۳	۳۳/۹	۱۳/۶	۱۰/۲	بخش دولتی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۷/۱	۹۱۰/۴	۷۷۷/۶	جمع کل

۱- مانده خالص تسهیلات اعطایی پس از کسر مانده بدهی مشتریان و تسهیلات اعطایی در کلیه سرفصل‌های مربوط به مابه‌التفاوت نرخ ارز، سود سال‌های آینده، سود و کارمزد سال‌های آینده، وجوه دریافتی مضاربه، حساب مشترک مشارکت مدنی (سهم بانک)، سود معوق و سود و کارمزد معوق به دست آمده است. در ضمن، مانده تسهیلات اعطایی شامل عقود مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم نیز می‌باشد.

«وجوه اداره شده و قراردادهای» پرداخت نمود که ۲۳/۵ درصد نسبت به سال ۱۳۹۶ افزایش یافت. از کل تسهیلات پرداختی توسط بانک کشاورزی، ۷۶/۴ درصد (۳۶۶/۵ هزار میلیارد ریال) در قالب تسهیلات غیر تکلیفی و ۲۳/۶ درصد در قالب تسهیلات تکلیفی و «وجوه اداره شده و قراردادهای» پرداخت شد.

ترکیب تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی برحسب عقود اسلامی در سال ۱۳۹۷ نشان‌دهنده سهم بالای عقد مشارکت مدنی در میان سایر عقود است. در این سال حدود ۲۵۶/۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات در قالب عقد مشارکت مدنی پرداخت شد که ۵۳/۴ درصد از کل تسهیلات را به خود اختصاص داد و نسبت به مبلغ تسهیلات پرداختی در سال قبل از آن به میزان ۹/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

نمودار ۳-۲- مانده خالص تسهیلات اعطایی بانکها به بخش غیر دولتی کشاورزی (هزار میلیارد ریال)

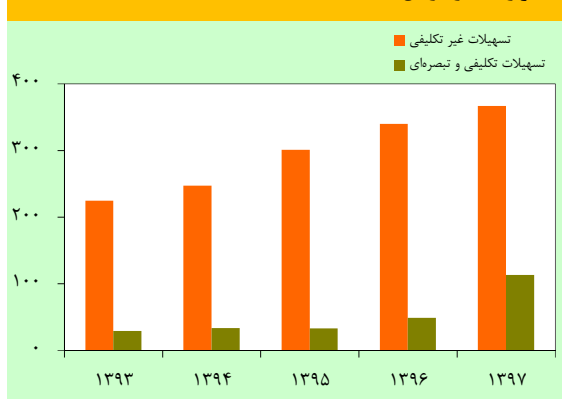

در پایان سال ۱۳۹۷، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی به بخش غیر دولتی کشاورزی به ۵۸۴/۰ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از آن ۲۰/۴ درصد افزایش داشت.

در سال مورد بررسی، سهم بانک کشاورزی از مانده خالص کل تسهیلات اعطایی به بخش دولتی و غیر دولتی کشاورزی ۶۴/۲ درصد بود که در مقایسه با سهم مزبور در سال ۱۳۹۶ معادل ۱/۸ واحد درصد افزایش داشت.

بانک کشاورزی در سال ۱۳۹۷ در مجموع حدود ۴۷۹/۵ هزار میلیارد ریال در قالب تسهیلات غیر تکلیفی، تکلیفی و

نمودار ۳-۳- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی (هزار میلیارد ریال)

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۷

بررسی تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب مدت زمان بازپرداخت نشان می‌دهد که تسهیلات اعطایی بلندمدت با ۲۰۲/۸ درصد افزایش، سهم محدود ۲/۹ درصدی از کل تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی را به خود اختصاص داد. در مقابل، تسهیلات با دوره بازپرداخت کوتاه‌مدت بیشترین سهم (۷۲/۵ درصد) را داشت.

بررسی ترکیب تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی از نظر نوع مصرف نشان می‌دهد که پرداخت‌های بانک مزبور بابت فعالیت «صنایع وابسته و خدمات کشاورزی» بالاترین سهم (۴۱/۰ درصد) از کل تسهیلات را به خود اختصاص داد و با ۹/۹ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۱۹۶/۷ هزار میلیارد ریال رسید.

جدول ۳-۱۱- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب مدت زمان بازپرداخت

(هزار میلیارد ریال)

سهم (درصد)	سال		درصد تغییر	سهم (درصد)	
	۱۳۹۶	۱۳۹۷		۱۳۹۶	۱۳۹۷
کوتاه‌مدت	۲۸۷/۶	۳۴۷/۵	۲۰/۸	۷۴/۱	۷۲/۵
میان‌مدت	۹۶/۲	۱۱۸/۱	۲۲/۸	۲۴/۸	۲۴/۶
بلندمدت	۴/۶	۱۴/۰	۲۰۲/۸	۱/۲	۲/۹
کل	۳۸۸/۴	۴۷۹/۵	۲۳/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

ماخذ: بانک کشاورزی

تامین می‌شود؛ به طوری که سهم یارانه‌های دولتی از کل غرامت پرداختی در سال زراعی ۹۷-۱۳۹۶ حدود ۶۶/۸ درصد بود و تنها ۳۳/۲ درصد از محل حق بیمه دریافتی از کشاورزان تامین شد. با توجه به عدم ایفای به موقع تعهدات دولت در خسارت پرداختی، بانک کشاورزی طی سال‌های گذشته همواره نسبت به تامین کسری صندوق بیمه کشاورزی اقدام کرده است.

۳-۸- بیمه محصولات کشاورزی

مجموع خسارت پرداختی توسط صندوق بیمه کشاورزی به فعالیت‌های مختلف بخش کشاورزی در سال زراعی ۹۷-۱۳۹۶ حدود ۱۳/۱ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال زراعی قبل از آن حدود ۱۷/۶ درصد افزایش یافت. با توجه به ماهیت زیان‌ده بودن این صندوق، همواره بخش عمده‌ای از غرامت پرداختی از محل یارانه‌های دولتی

جدول ۳-۱۲- عملکرد صندوق بیمه کشاورزی

سختی پرداختی (میلیارد ریال)	سطح بیمه شده		درصد تغییر	سختی پرداختی (میلیارد ریال)	
	۱۳۹۶	۱۳۹۷		۱۳۹۶	۱۳۹۷
زراعت (هزار هکتار)	۳۴۶۰	۳۱۶۶	-۸/۵	۲۷۰۶	۳۳۸۹
باغات (هزار هکتار) (۱)	۴۷۵	۷۴۹	۵۷/۹	۵۸۵۳	۸۰۸۲
دام (هزار واحد دامی)	۳۶۱۹	۷۴۸۷	۱۰۶/۹	۷۳۱	۷۹۸
طیور (میلیون قطعه)	۶۹۳	۹۰۶	۳۰/۷	۱۸۱۱	۷۵۴
آبزیان (هزار هکتار)	۳	۴	۲۶/۸	۲۱	۵۰
منابع طبیعی (هزار هکتار) (۲)	۲۰۵۷	۱۷۲۰	-۱۶/۴	۹	۱۷
جمع کل	-	-	-	۱۱۱۳۲	۱۳۰۹۰

ماخذ: صندوق بیمه کشاورزی

۱- شامل زیربخش تنه درختان نیز می‌باشد.
۲- در سال ۱۳۹۶، شامل زیربخش ابنیه نیز می‌باشد.

تحت پوشش نسبت به سال ۱۳۹۶ حدود ۰/۵ درصد کاهش داشت. صندوق بیمه کشاورزی بابت خسارات وارده به اراضی زراعی و باغی تحت پوشش بیمه ۱۱/۵ هزار میلیارد ریال غرامت پرداخت کرد که در مقایسه با سال قبل ۳۴/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد.

براساس گزارش صندوق بیمه کشاورزی، در سال زراعی ۹۷-۱۳۹۶، حدود ۳/۹ میلیون هکتار از اراضی زیر کشت ۱۴۳ محصول زراعی و باغی در برابر زیان‌های ناشی از عوامل قهری و طبیعی تحت پوشش بیمه این صندوق قرار گرفت. وسعت اراضی

جدول ۳-۱۳- اراضی زراعی و باغی بیمه شده و خسارت پرداخت شده به کشاورزان

سهم (درصد)	درصد تغییر	خسارت پرداختی (میلیارد ریال)		سهم (درصد)	درصد تغییر	سطح اراضی بیمه شده (هزار هکتار)		
		۱۳۹۷	۱۳۹۶			۱۳۹۷	۱۳۹۶	
۲۲/۷	۲۲/۳	۲۶۰۰	۲۱۲۶	۷۰/۳	-۲/۳	۲۷۵۲	۲۸۱۶	گندم
۳/۱	□	۳۶۰	۳۳	۱/۶	-۱۹/۰	۶۳	۷۸	برنج
۲/۰	۴/۴	۲۲۸	۲۱۸	۴/۸	-۲۴/۴	۱۹۰	۲۵۱	جو
۰/۲	-۱۲/۷	۲۰	۲۳	۰/۷	-۴۰/۸	۲۷	۴۵	چغندر قند
۰/۶	-۶۷/۱	۷۴	۲۲۵	۱/۴	-۶۹/۴	۵۶	۱۸۳	کلزا
۲۶/۴	۱۰۵/۹	۳۰۲۹	۱۴۷۱	۵/۴	۹۳/۶	۲۱۲	۱۰۹	پسته
۴۵/۰	۱۵/۶	۵۱۶۰	۴۴۶۲	۱۵/۷	۳۶/۳	۶۱۵	۴۵۱	سایر
۱۰۰/۰	۳۴/۰	۱۱۴۷۱	۸۵۵۹	۱۰۰/۰	-۰/۵	۳۹۱۵	۳۹۲۴	جمع

ماخذ: صندوق بیمه کشاورزی

جدول ۳-۱۴- وضعیت شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی، روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی

درصد تغییر	پایان سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
شرکتها			
۱/۹	۶۴۵۱	۶۳۳۲	تعداد
-۰/۱	۵۸۰۵	۵۸۰۹	تعداد اعضا (هزار نفر)
۲/۷	۵۶۸۹	۵۵۳۹	میزان سرمایه (میلیارد ریال)
اتحادیه‌ها			
۲/۹	۴۹۳	۴۷۹	تعداد
-۵/۱	۵۰۳۳	۵۳۰۶	تعداد شرکت‌های عضو
۸/۵	۱۳۳۶	۱۲۳۱	میزان سرمایه (میلیارد ریال)

ماخذ: سازمان مرکزی تعاون روستایی

۳-۱۰- بازرگانی خارجی در بخش کشاورزی

۳-۱۰-۱- صادرات

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۷ حدود ۶/۹ میلیون تن انواع کالای کشاورزی به ارزش ۶/۴ میلیارد دلار به خارج از کشور صادر شد که نسبت به سال قبل از آن به لحاظ وزن و ارزش به ترتیب ۵/۴ درصد افزایش و ۲/۸ درصد کاهش یافت. در این سال صادرات کالاهای کشاورزی ۶/۴ درصد از وزن و ۱۶/۱ درصد از ارزش کل صادرات گمرکی کشور را به خود اختصاص داد.

در سال مورد بررسی، گروه محصولات زراعی به لحاظ وزن ۶۷/۱ درصد از کل صادرات کشاورزی را شامل می‌شد، لیکن گروه محصولات باغی علی‌رغم سهم وزنی ۲۱/۷ درصدی، معادل ۳۵/۶ درصد از ارزش صادرات کشاورزی را به خود اختصاص داد.

۳-۹- عملکرد شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی، روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی

براساس گزارش سازمان مرکزی تعاون روستایی، در پایان سال ۱۳۹۷ تعداد شرکت‌های تعاونی روستایی، روستایی زنان، کشاورزی و تولید روستایی در کشور به ۶۴۵۱ شرکت رسید. تا پایان این سال شرکت‌های مزبور ۵/۸ میلیون نفر از روستاییان را تحت پوشش خود قرار دادند که از نظر تعداد شرکت و اعضا در مقایسه با پایان سال ۱۳۹۶ به ترتیب ۱/۹ درصد افزایش و ۰/۱ درصد کاهش یافت. در پایان سال ۱۳۹۷، تعداد اتحادیه‌های تعاونی روستایی شهرستان، کشاورزی و تولید روستایی به ۴۹۳ اتحادیه رسید که نسبت به سال قبل از آن ۲/۹ درصد افزایش یافته است. تعداد شرکت‌های عضو این اتحادیه‌ها نیز به ۵۰۳۳ فقره رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ معادل ۵/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال مورد بررسی، شبکه تعاونی‌های روستایی حدود ۳/۳ میلیون تن انواع محصولات کشاورزی را با قیمت‌های توافقی خریداری کردند که در مقایسه با عملکرد سال ۱۳۹۶ با ۱۰/۰ درصد افزایش مواجه بود. در این سال ۲۵/۸ هزار تن انواع محصولات کشاورزی به صورت تضمینی توسط تعاونی‌ها خریداری شد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۷

(ارزش: میلیون دلار)

جدول ۳-۱۵- صادرات محصولات کشاورزی

(وزن: هزار تن)

درصد تغییر		۱۳۹۷		۱۳۹۶		
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	
-۲/۲	-۷/۴	۶۳۱	۱۰۹۳	۶۴۵	۱۱۸۰	دام و طیور(۱)
۲/۵	-۲۲/۱	۱۲۱	۳۳۳	۱۱۸	۴۲۸	شیلات
۱۰/۹	۲۷/۹	۴۶۵۹	۲۶۳۰	۴۲۰۳	۲۰۵۶	محصولات زراعی
-۵/۷	-۲۰/۱	۱۵۰۳	۲۲۷۸	۱۵۹۵	۲۸۴۹	محصولات باغی
۱۴/۰	-۱۱/۴	۲۷	۵۸	۲۴	۶۵	جنگل و مرتع
۵/۴	-۲/۸	۶۹۴۱	۶۳۹۲	۶۵۸۴	۶۵۷۸	کل صادرات کشاورزی
۰/۷	-۰/۳	۶/۴	۱۶/۱	۵/۷	۱۶/۵	سهم بخش کشاورزی از کل صادرات غیر نفتی گمرکی(۲)

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۱- شامل اقلام صادرات داروهای دامپزشکی نیز می‌باشد.

۲- صادرات غیر نفتی براساس صادرات گمرکی (بدون احتساب میعانات گازی) می‌باشد. تغییرات برحسب واحد درصد می‌باشد.

۳-۱۰-۲- واردات

کشاورزی وارداتی ۵۲۳ دلار بود که نسبت به رقم مشابه سال ۱۳۹۶ حدود ۴/۹ درصد کاهش داشت.

واردات گندم در سال ۱۳۹۷ معادل ۳۹۰ تن بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۹۹/۵ درصد کاهش یافت. کاهش چشمگیر واردات گندم به دلیل عدم نیاز به واردات گندم با توجه به میزان تولید گندم داخلی و ذخایر این محصول در سال ۱۳۹۷ بود.

مطابق آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال ۱۳۹۷ حدود ۲۰/۵ میلیون تن محصولات مختلف کشاورزی به ارزش ۱۰/۷ میلیارد دلار وارد کشور شد که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ از نظر وزن ۴/۷ درصد افزایش و از نظر ارزش ۰/۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. واردات کالاهای مذکور به ترتیب ۲۴/۸ و ۶۳/۳ درصد از ارزش و وزن کل واردات گمرکی کشور را تشکیل می‌دهد. در سال مورد بررسی، میانگین ارزش هر تن کالای

(ارزش: میلیون دلار)

جدول ۳-۱۶- واردات محصولات کشاورزی

(وزن: هزار تن)

درصد تغییر		۱۳۹۷		۱۳۹۶		
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش	
-۱۱/۱	۱/۴	۲۶۶	۱۳۱۰	۳۰۰	۱۲۹۲	دام و طیور(۱)
-۵۶/۹	-۵۸/۲	۲۴	۵۹	۵۵	۱۴۱	شیلات
۷/۹	۵/۸	۱۹۰۴۱	۸۰۲۰	۱۷۶۴۲	۷۵۸۲	محصولات زراعی
-۲۶/۴	-۲۴/۱	۱۱۲۲	۱۲۹۲	۱۵۲۴	۱۷۰۱	محصولات باغی
-۱۳/۰	-۱۹/۱	۲۵	۳۶	۲۹	۴۴	جنگل و مرتع
۴/۷	-۰/۴	۲۰۴۷۹	۱۰۷۱۷	۱۹۵۵۰	۱۰۷۶۰	کل واردات کشاورزی
۱۳/۰	۵/۱	۶۳/۳	۲۴/۸	۵۰/۳	۱۹/۸	سهم بخش کشاورزی از کل واردات گمرکی(۲)

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

۱- شامل اقلام واردات داروهای دامپزشکی نیز می‌باشد.

۲- تغییرات برحسب واحد درصد می‌باشد.

کسری تراز بازرگانی به دنبال کاهش قابل توجه ارزش صادرات پسته و افزایش واردات اقلام اساسی محصولات کشاورزی نظیر ذرت، برنج، دانه‌های روغنی، گوشت قرمز و کنجاله بود.

تحولات بخش کشاورزی در حوزه تولید و تجارت خارجی کشاورزی موجب شد که کسری تراز بازرگانی این بخش با ۳/۴ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۴/۳ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۷ برسد. افزایش

به ترکیب واردات و صادرات بخش کشاورزی، رابطه مبادله این بخش از ۱/۸۲ در سال ۱۳۹۶ با کاهش ۳/۱ درصدی به ۱/۷۶ در سال ۱۳۹۷ رسید.

(دلار/تن) جدول ۳-۱۸- وضعیت رابطه مبادله بخش کشاورزی

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
-۷/۸	۹۲۱	۹۹۹	متوسط ارزش صادراتی
-۴/۹	۵۲۳	۵۵۰	متوسط ارزش وارداتی
-۳/۱	۱/۷۶	۱/۸۲	رابطه مبادله

(میلیون دلار) جدول ۳-۱۷- تراز بازرگانی^(۱) محصولات کشاورزی

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
-۰/۴	۱۰۷۱۷	۱۰۷۶۰	واردات
-۲/۸	۶۳۹۲	۶۵۷۸	صادرات
۳/۴	۴۳۲۵	۴۱۸۲	کسری تراز بازرگانی

۱- براساس طبقه‌بندی و آمار وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد.

متوسط ارزش هر تن محصول صادراتی بخش کشاورزی

در سال ۱۳۹۷ با ۷/۸ درصد کاهش به ۹۲۱ دلار رسید. با توجه